Concept

Aan het werk!

Strategische Agenda Metropoolregio Rotterdam Den Haag

Versie 20 december 2018

METROPOOLREGIO
ROTTERDAM DEN HAAG

Concept

Inleiding

De Metropoolregio Rotterdam Den Haag is met de havenindustrie, de glastuinbouw, de hightech-, de cybersecurity sector en als (internationaal) bestuurlijk centrum belangrijk voor de Nederlandse economie.

Laat getallen spreken en je ziet de impact van de regio: de metropoolregio bestaat uit 23 gemeenten, waarvan meerdere (middel)grote steden. Er wonen 2,3 miljoen inwoners op 990 vierkante kilometer. En mede dankzij de 1,2 miljoen banen is de regio goed voor een bruto regionaal product van 103 miljard euro. De metropoolregio is ook een mooi gebied. Met historische dorpen, dynamische steden en veel groen, strand en water. Contrasten en culturen, die steeds meer met elkaar verbonden raken. Van Ridderkerk tot Rijswijk en van Wassenaar tot Westvoorne. Maar om ook toekomstige generaties een plek te bieden waar welvaart en welzijn samengaan is actie nodig.

De economische kracht van landen is steeds sterker afhankelijk van het succes van stedelijke regio's. Dit is een wereldwijde trend. Samenwerking binnen stedelijke regio's is hierbij essentieel: concurrentie vindt steeds minder plaats tussen steden binnen landen, maar op internationale schaal tussen metropoolregio's. Dit geldt zeker voor de metropoolregio Rotterdam Den Haag, op wereldniveau bescheiden in omvang, maar in gezamenlijkheid wél een van de meest complete regio's ter wereld.

Het uitgangspunt voor onze regio is goed, maar we mogen niet stil zitten. Het aantal inwoners van onze regio stijgt en de verstedelijking neemt een vlucht. De economie groeit, maar minder snel dan je zou hopen. De gemiddelde jaarlijkse economische groei van de regio in de periode 2014-2017 ligt met 2,2% rond het gemiddelde van de Europese grootstedelijke regio's. De gemiddelde jaarlijkse groei van de werkgelegenheid in de regio behoort met 1,1% over de jaren 2014-2017 tot de achterhoede van Europese grootstedelijke regio's. Hoewel de economie herstelt, ijlt het herstel van de arbeidsmarkt na. De werkloosheid daalt sinds 2014 gestaag. In 2017 kende de regio een werkloosheidspercentage van 6,3%. Dat is nog aan de hoge kant ten opzichte van andere Europese stedelijke regio's. Het verschil tussen de werkloosheid in Nederland (4,9%) en de regio neemt wel af.

Tegelijkertijd verandert de wereld om ons heen razendsnel. Globalisering, de digitale revolutie en de schaarste aan fossiele brandstoffen raken iedereen, maar onze regio in het bijzonder. Dit heeft alles te maken met de economische sectoren die de metropoolregio groot hebben gemaakt. Het is tijd voor verandering, voor vernieuwing. Met partners als de Economic Board Zuid-Holland (EBZ) en Innovation Quarter (IQ) proberen we de nieuwe tijd naar onze hand te zetten en de vele kansen te benutten die er zijn.

We hebben sterke troeven in handen met de havenstad Rotterdam en de Greenport Westland-Oostland. Het zijn mainports: wereldhavens op maritiem- en tuinbouwgebied. Den Haag is een spil in de binnen- en buitenlandse politiek en staat dankzij de vele

Concept

internationale, juridische instellingen over de hele wereld bekend als internationale stad van vrede, recht en veiligheid.

Ook met de kennistechnologie in de regio hebben we goud in handen. Denk aan de TU Delft, TNO en de Erasmus Universiteit of aan Wageningen Universiteit in Lansingerland. De nabijheid van groen in Midden-Delfland en Voorne Putten is van onschatbare waarde. Stad en landelijk gebied, ze kunnen niet zonder elkaar en kunnen groeien door elkaars nabijheid. Maar dan moeten we wel aan bepaalde voorwaarden voldoen. De belofte inlossen die onze metropoolregio biedt. Een goede toekomst komt je niet aanwaaien. Daar moet je dingen voor doen.

Hoe zorgen we ervoor dat er genoeg en passend werk is voor de mensen die hier, nu en in de toekomst wonen? Hoe houden we de regio aantrekkelijk? Waar gaan we woningen bouwen, waar kantoren, waar komt de nieuwe industrie? Waar vooral niet? Hoe houden we onze regio bereikbaar? Hoe zorgen we voor een schone leefomgeving en een gezond klimaat? Met de Roadmap Next Economy, de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid, het Gebiedsprogramma Duurzame Bereikbaarheid Rotterdam Den Haag en het Regionaal Investeringsprogramma hebben we de meeste antwoorden al geformuleerd. We beginnen dus niet op nul. Het komt in deze strategische agenda vooral aan op samen doorpakken.

> **Verbondenheid**
> De MRDH is ontstaan vanuit de behoefte aan samenwerking. Door de Rotterdamse en Haagse regio stevig met elkaar te verbinden worden deze samen op een hoger plan getild. Samenwerking levert economische groei op én zorgt dat we onze groene gebieden groen houden. De kracht van onze steden en het karakter van onze dorpen en het landschap brengen ons verder als je samenwerkt. Verbinding is de sleutel voor succes.

De gewenste verbondenheid van onze regio zie je al op allerlei manieren. Denk aan de randstadrail tussen Den Haag, Zoetermeer en Rotterdam. Of aan de spoorlijn tussen Leiden en Dordrecht. De rijkswegen A4, A13, A15 en A16 zorgen ook voor nieuwe aansluitingen. En vergeet niet de koppeling van warmtenetten, werklocaties en groene gebieden, de verstedelijkingsalliantie of de samenwerking tussen de Leidse, Delftse en Rotterdamse universiteit en regionale campussen en fieldlabs. De MRDH brengt instellingen, bedrijven, en dus mensen, dichter bij elkaar.

We moeten investeren. In de samenwerking en in de economische kansen van de regio. Overheidsgeld is schaars en lang niet al het geld is inzetbaar voor nieuwe impulsen. Jaarlijks besteedt de MRDH ruim 80% van het budget in het beheer en onderhoud van bestaande OV-infrastructuur. Dit is noodzakelijk om de kwaliteit van het OV op niveau te houden maar daardoor zijn de financiële middelen om te investeren beperkt. We moeten dus slimme keuzes maken.

Concept

Samen sterker

Een van die keuzes is intensievere samenwerking tussen overheden, bedrijven en kennisinstellingen. Het rapport 'Metropolitan review Rotterdam The Hague (2016)' van de OESO geeft aan dat het de juiste koers is: mensen en bedrijven trekken zich niets aan van gemeentelijke grenzen. Beperk je blik niet. Kijken naar de regio als geheel geeft een completer beeld van de mogelijkheden en brengt nieuwe kansen. Zoom uit. Hang als een helikopter boven alle gemeenten, onderwijsinstellingen en bedrijven. Je ziet dan hoe de puzzel ligt, welke puzzelstukken er nog zijn en hoe de puzzelstukken in elkaar passen. Neem nog wat meer afstand en je zult de verbindingen met de rest van Nederland beter zien. Als je overzicht hebt, kun je gefundeerde keuzes maken. Wie zijn huidige je partners? En welke zie je nog over het hoofd? Naast ontmoeting en verbinding in de metropoolregio zelf, moeten we ook verder kijken. Samenwerken aan de ruimtelijk economische ontwikkeling met Dordrecht, Leiden, de provincie Zuid-Holland en de regio's Amsterdam, Utrecht en Eindhoven bijvoorbeeld.

Economie en bereikbaarheid: pijlers onder de samenwerking

De samenwerking in de metropoolregio heeft twee duidelijke pijlers: economisch vestigingsklimaat en bereikbaarheid. Het economisch vestigingsklimaat verandert. Door invloeden van binnenuit en van buitenaf. Door te investeren krijg je de regie over economische vernieuwing. De transitie naar de next economy staat hier centraal; ondernemers helpen om van nieuwe kennis tot nieuwe producten te komen. Hierbij gaat speciale aandacht uit naar innovatieve mkb'ers.

Wat betreft het stimuleren van bereikbaarheid heeft de MRDH de unieke positie van vervoersautoriteit. Het toekennen van de regionale OV-concessies en het doen van investeringen in de infrastructuur; de MRDH gaat erover. De investeringen in bereikbaarheid van de regio bepalen de 23 gemeenten gezamenlijk. Hierin maakt de MRDH keuzes. In de stedelijke gebieden zal de groei van mobiliteit zo veel mogelijk worden opgevangen door investeringen in hoogwaardige OV- en fietsverbindingen. Zo benutten we de schaarse ruimte in onze groeiende steden zo efficiënt mogelijk en houden we onze buurten en binnensteden aantrekkelijk voor iedereen. In de minder dichtbevolkte delen van de regio is een groot OV-aanbod dat vaak rijdt, niet altijd de beste oplossing. Fietsgebruik en schone, veilige en betrouwbare autobereikbaarheid ligt hier meer voor de hand.

Alleen als je elkaar kent, kun je samen iets bereiken. Dat besef groeit. De MRDH-gemeenten werken daarom óók samen op thema's als de veranderende energie en de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. De opgaven voor de regio laten zich namelijk niet makkelijk begrenzen. De 23 samenwerkende gemeenten pakken ze in wisselende coalities op, al dan niet in samenwerking met de MRDH.

Vier ambities

De lat ligt hoog. We moeten nu stappen zetten om concreet resultaat te boeken. Van beleid uitdenken naar dingen doen. Die beweging moeten we maken. Lopende acties bundelen en waar nodig nóg meer in actie komen. Daar is de strategische agenda voor in het leven geroepen. Een document dat in samenspraak met gemeenteraadsleden, bestuurders en ambtenaren van de 23 gemeenten afstevent op vier ambities: Vernieuwen Economie, Versterken Stad en Regio, Verbeteren Bereikbaarheid en Veranderen Energie. Deze ambities hebben ieder hun een eigen dynamiek, maar

Concept

zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden met het doel van de samenwerking in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag: meer welvaart en welzijn voor de mensen die hier wonen en werken.

De volgende hoofdstukken geven inzicht in de gestelde ambities. Waarom de keuze voor deze vier? Welke doelen willen we ermee bereiken? En welke aanpak kiezen we daarbij?

‘Wij’; 23 gemeenten met geloof in eigen kunnen en in de kracht van regionale samenwerking in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. Geen tijd te verliezen.
Aan het werk dus!

Ambitie
Vernieuwen Economie

Vernieuwen van de economie is geen doel op zich. Meer welvaart en welzijn voor de mensen die hier wonen en werken, daar gaat het om. Doen waar je goed in bent en dat vervolgens nóg beter doen. Wat voor iedere individuele mens geldt, geldt ook voor de metropoolregio in zijn geheel. Dat vraagt om een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en dat staat of valt met de beschikbaarheid van voldoende en goed opgeleid talent. De maritieme industrie in de Rotterdamse regio, de glastuinbouw in het westelijk- en oostelijk deel van de metropoolregio, de hightech in Delft, de maakindustrie, Voorne-Putten en Midden Delfland als toeristisch en recreatief gebied, de cybersecurity en internationaal juridische organisaties in de Haagse regio; het zijn sterke troeven. Om dit in de toekomst ook zo te houden, is het belangrijk om te investeren. We zullen het voortouw moeten nemen in digitalisering, duurzaamheid en circulariteit. Dat stelt ook weer nieuwe eisen aan het onderwijs. Talent van nu moet ook morgen mee kunnen op de arbeidsmarkt. Van het vmbo tot wetenschappelijk onderwijs. We moeten van goed naar beter. Beter in de zin van aansluiting op de arbeidsmarkt. Maar ook op inhoud moeten we ambitie blijven tonen.

In 2016 is de ‘Roadmap Next Economy’ (RNE) opgesteld. Dit is een lange termijn visie op een duurzame en concurrerende economie in de metropoolregio. Hierin zijn ambities geformuleerd, zoals: het stoppen van CO_2-uitstoot, hergebruiken van afval, permanent leren en een maatschappij waar iedereen aan deel kan nemen. Ambities die herkenbaar zijn in de strategische agenda. Om de overgang naar de nieuwe economie mogelijk te maken richten we ons de komende periode op drie doelen.

De weg naar de nieuwe economie

De Roadmap Next Economy (RNE) is de economische toekomstvisie van bedrijven, kennisinstellingen en overheden in de metropoolregio Rotterdam Den Haag. In die toekomst combineren ondernemingen economisch succes met maatschappelijke impact. Creatie, productie en consumptie van goederen en diensten vinden plaats door samenwerking. Het gebruik van middelen, producten en diensten is belangrijker dan bezit. Bedrijven testen en ontwikkelen samen met kennisinstellingen innovaties gebaseerd op nieuwe technologieën. Er heerst een ondernemende cultuur, waarin start ups en scale-ups snel groeien. Het investeringsklimaat is goed en er is sprake van een ondernemende overheid die innovaties stimuleert.

Doel

Stimuleren van innovatie en economische groei

Digitalisering en automatisering versterken de concurrentiekracht van bedrijven en zorgen voor een toename van werkgelegenheid op alle niveaus. Het vraagt om specifieke kennis van nieuwe technologieën, nieuwe klanten en nieuwe markten.

De maakindustrie en de logistiek jagen onze economie aan. Ook de dienstensector levert veel banen. Juist in combinatie zijn ze krachtig. In de nieuwe economie is het niet langer voldoende om uitsluitend nieuwe producten te leveren. Het is ook zaak om bijbehorende ondersteunende dienstverlening te ontwikkelen. Goede voorbeelden van de ontwikkeling van diensten voor deze nieuwe economie zijn te vinden in het Security cluster in Den Haag en in het maritieme cluster van Rotterdam Maritime Capital of Europe.

Fieldlabs

De MRDH heeft, samen met de provincie Zuid-Holland, InnovationQuarter en TNO, de afgelopen jaren geïnvesteerd in fieldlabs. Dit zijn praktijkomgevingen waar ondernemers en kennisinstellingen samenwerken aan robotisering, sensortechnologie, big data en 3D printing. De ervaringen zijn zeer positief. Dat smaakt naar meer. Het is zaak om meer ondernemers gebruik te laten maken van de mogelijkheden die fieldlabs bieden.

De verschillende fieldlabs richten zich op vier maatschappelijke thema's: Slimme Maakindustrie, Energie en Klimaat, Slimme Zorg en Voeding. De eerste twee zijn al gestart, de laatste twee ontwikkelen we komend jaar.

InnovationQuarter

InnovationQuarter (IQ) is de regionale ontwikkelingsmaatschappij voor Zuid-Holland en een belangrijke samenwerkingspartner van de MRDH. Samen met de Rijksoverheid, de provincie, grote steden in Zuid-Holland, de universiteiten en de universitair medische centra werken IQ en de MRDH aan het versterken van de economische structuur van de regio. IQ wil de economie duurzaam versterken, het innovatief vermogen van Zuid-Holland ontsluiten en de transitie naar de next economy versnellen. Ondernemers zijn daarbij de belangrijkste doelgroep. Zij investeren en creëren banen. Maatschappelijke vraagstukken op het gebied van voeding, klimaat, gezondheid, veiligheid en energie hebben baat bij innovatieve ondernemers die kunnen en willen investeren in vernieuwing. InnovationQuarter ondersteunt hen daarbij.

Support voor starters en growers

Het is van belang dat startende bedrijven én bedrijven die willen doorgroeien optimale ondersteuning krijgen. Niet alleen moeten nieuwe initiatieven een kans krijgen, ook veelbelovende lopende initiatieven moeten in de regio een volgende stap kunnen maken. Beschikbaarheid van aantrekkelijke locaties kunnen de doorslag geven voor een bedrijf om zich blijvend in de regio te vestigen.

Op dit moment krijgen startups begeleiding bij de technische ontwikkeling van hun product of dienst en in hun ondernemersvaardigheden. Er zijn verschillende organisaties in de regio die deze begeleiding bieden.

Aanpak

Hoe gaan we aan het werk?

- Bedrijfsleven stimuleren om bij fieldlabs aan te sluiten en te innoveren, door te investeren in een fieldlab-infrastructuur.
- Mogelijkheden voor startups uitbreiden

Doel

Verbeteren aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

In een economisch aantrekkelijke regio is genoeg goed opgeleid personeel te vinden. De arbeidsmarkt in de metropoolregio Rotterdam Den Haag staat hierin voor grote uitdagingen. Zo kent de regio aan de ene kant een grote vraag naar werknemers met vaardigheden en kennis die niet te vinden zijn. Daarnaast zitten er nog te veel mensen die graag aan de slag willen maar de juiste kennis en vaardigheden missen aan de kant. Voor Zuid-Holland is het totale onbenutte arbeidspotentieel circa 17,5 procent van de beroepsbevolking, wat neerkomt op ongeveer 315.000 personen. Tegelijkertijd zijn in economische sectoren als industrie, handel vervoer & opslag en informatie & communicatie de tekorten aan personeel sinds 2016 verdriedubbeld. Circa 18 procent van de ondernemers in deze sectoren ervaart het tekort aan werknemers als belemmerend voor zijn/haar productiviteit.[1] Ook sluiten de opleidingen die jongeren

Concept

volgen niet altijd aan op de toekomstige vraag die werkgevers hebben. Het oplossen hiervan is een gedeelde verantwoordelijkheid van kennis- en onderwijsinstellingen, bedrijven en overheden. De Economic Board Zuid-Holland werkt daarom aan een regiobrede Human Capital Agenda. Hierin worden ook lokale en regionale initiatieven bij elkaar gebracht. De MRDH ondersteunt deze agenda. In concrete zin werkt de MRDH nu al aan de versterking van regionale campussen. Dit is een manier om de aanwas van talent te bevorderen en voor de regio te behouden.

Aanjagen economische groei en werkgelegenheid in Zuid-Holland

De Economic Board Zuid-Holland (EBZ) brengt bedrijven, economische clusters, kennisinstellingen, beroepsonderwijs, lokale- en regionale overheden samen en bundelt zo kennis, netwerken en bestuurskracht. De gezamenlijke ambitie is economische groei en werkgelegenheid in Zuid-Holland aan te jagen. De EBZ focust daarbij op initiatieven binnen de speerpunten Haven in transitie, Feeding & greening megacities, Life Sciences & Health, Cybersecurity en Smart industry. Leden van de EBZ zijn CEOs van beeldbepalende bedrijven uit de regio, voorzitters van de raden van bestuur van de belangrijkste kennis- en onderwijsinstellingen en bestuurders van gemeenten en provincie. MRDH is publieke partner in de EBZ.

Campussen zetten talent en sectoren in the picture

Naast de universitaire campussen in Delft, Den Haag en Rotterdam zijn er in de regio meerdere campussen georganiseerd voor specifieke sectoren op mbo- of hbo-niveau. Het overgrote deel, 74% van studenten in de provincie Zuid-Holland volgt een mbo- of hbo-opleiding. Deze mbo- en hbo-campussen zijn Ideale plekken voor jong talent om zich verder te ontwikkelen én broedplaatsen voor productontwikkeling en ondernemerschap.

Op die campussen werkt het talent van de toekomst samen met mkb-bedrijven aan de energietransitie en/of digitalisering. Deze samenwerking zorgt ervoor dat sectoren die minder bekend zijn bij jongeren beter in beeld komen. Denk aan de glastuinbouw en de voedingsmiddelentechnologie. Bedrijven en sectoren waarin sterke groei in de werkgelegenheid wordt verwacht, moeten hier de mensen vinden om die groei mogelijk te maken

Kennis blijft actueel en op hoog niveau

Interactie tussen het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen zorgt ook voor eigentijdse onderwijsprogramma's met toekomst. Studenten én medewerkers delen kennis en ervaring. Dat is een win-win situatie. Studenten gaan zo met meer praktische kennis en vaardigheden aan de slag in het regionale bedrijfsleven. Als bedrijfsleven en kennisinstellingen nog meer verbinding zoeken zal dat de impact van campussen vergroten.

[1] Bron: Human Capital in Zuid-Holland, Arbeidsmarktanalyse en doelstellingen voor een agenda, Birch, 15 oktober 2018

Aanpak

Hoe gaan we aan het werk?

- Vormen van een netwerk en bieden van ondersteuning aan regionale mbo- en hbo-campussen.
- Regionale campussen stimuleren om bij te dragen aan vernieuwen economie, verbinden stad en regio, verbeteren bereikbaarheid en veranderen energie.

Doel

Versterken van digitale verbindingen

Goede digitale bereikbaarheid is een harde vestigingsvoorwaarde in de nieuwe economie. Onze regio scoort hier al goed op. Deze positie willen we behouden en versterken. Daarom investeren we in de digitale connectiviteit van onze regio.

Plug & play

In de nieuwe economie is alles en iedereen altijd ‘digital connected’. Er mag bij bedrijven die zich willen vestigen dan ook geen twijfel bestaan over of ‘iets wel of niet kan’. Het kan. Punt. We zijn plug & play. Zowel onder als boven de grond moet de basis klaar zijn voor de toekomst. De beschikbaarheid van vaste breedbandverbindingen in de hele metropoolregio moeten we kunnen garanderen. Doordacht beleid op plaatsing van antennes, de lobby voor de regio als vestigingsplaats voor datacenters en investeringen door private partijen in glasvezelnetwerken en draadloze 5G verbindingen zal zijn vruchten afwerpen.

Met 5G breekt een nieuw tijdperk aan

Wat hebben zelfrijdende voertuigen, smart shipping en drones met elkaar die gemeen? Ze zijn allemaal afhankelijk van betrouwbare en snelle mobiele telecommunicatie. Continue software updates houden de apparaten veilig. Ook is er voortdurend interactie met elkaar en met relevante infrastructuur om goed te kunnen functioneren. 5G gaat hier een essentiële rol in spelen.

Aanpak

Hoe gaan we aan het werk?

- Vormen van een kennisnetwerk en bieden van ondersteuning aan gemeenten die werken aan de digitale connectiviteit in de regio.
- Bijdragen aan het realiseren van projectlocaties met een 5G-opstelling, zoals Living Lab Scheveningen, de Rotterdamse haven en het 5G lab op The Green Village Delft/Campus TU Delft.

Ambitie
Versterken Stad en Regio

De metropoolregio groeit tot 2030 met ongeveer 400.000 inwoners. Het leeuwendeel van die mensen wil wonen en werken in de steden. Om hen te huisvesten, zijn er ongeveer 170.000 extra woningen nodig. De groei heeft effect op mobiliteit en op de vraag naar werk en ruimte voor werklocaties en voorzieningen. Nú al is ruimte schaars, staat bereikbaarheid onder druk en vraagt het klimaat om een duurzamere economie. En dat terwijl investeringsruimte van de overheid beperkt is. Hoe gaat dat dan de komende decennia?

De manier waarop we verstedelijken is bepalend voor ruimtelijke groei. Slim inrichten en verdichting in combinatie met het meervoudig gebruiken van ruimte én het benutten van OV dat dichtbij is vormt de kapstok. Elk deel van de metropoolregio heeft z'n eigen, specifieke signatuur. Grote delen van de regio, zoals Voorne-Putten en Midden-Delfland, zijn niet hoogstedelijk, maar juist groen van karakter. Dit groen willen we behouden. Dit groen is een regionale kracht als vestigingsplaatsfactor en van belang voor recreatie voor alle inwoners van de metropoolregio. In deze delen van de regio is het OV-aanbod niet toereikend. Auto en fiets spelen hier een sleutelrol in de bereikbaarheid.

In het grootste deel van het stedelijk gebied liggen goede OV-lijnen. Deze gaan een steeds belangrijkere rol spelen. Verbinding met andere vervoersmogelijkheden is bepalend voor succes. Voor de bouw van woningen en werklocaties in die gebieden betekent OV in de nabijheid meerwaarde. Het OV is dus ook een katalysator voor het bouwen op plekken waar de infrastructuur al ligt.

Concept

In het hoogstedelijke deel van de metropoolregio is de vraag naar nieuwe woningen het grootst. Samenhang in de aanpak van woningbouw, bereikbaarheid en werklocaties is er een must. Meer nieuwe inwoners betekent meer nieuwe woningen betekent meer nieuwe banen. Dit vraagt om nieuwe werklocaties, zoals Nieuw-Reijerwaard in Barendrecht en Ridderkerk. Maar ook moeten er slimme combinaties komen van wonen en werken, zoals op de Schieoevers in Delft, in het Rotterdam Makers District en het Central Innovation District in Den Haag. Ook het OV moet innovatieve oplossingen bedenken om de groei aan te kunnen.

De kracht van Hoogwaardig OV

Het Rijk en de regio werken samen aan het zogeheten Programma Hoogfrequent Spoor. Hierdoor kunnen in 2024 tussen Leiden en Dordrecht 14 treinen (8 Intercity's en 6 Sprinters) per uur gaan rijden, waar er nu 10 per uur rijden. Het aantal reizigers groeit op deze spoorlijn jaarlijks met 2 tot 3 %. De verwachting is dat de geplande woonprogramma's langs deze spoorlijn én deze hogere frequenties leiden tot de behoefte aan enkele nieuwe stations en op termijn een nog hogere frequentie. Het blijven investeren in infrastructuur, waaronder het volledig viersporig maken van deze lijn, is dan een vereiste om de ontwikkeling van onze steden te ondersteunen.

Doel

Ruimte om te werken

De voorziene groei vraagt niet alleen om méér ruimte voor bedrijven, werknemers, openbaar vervoer, wegen en fietspaden. Het gaat ook om de kwaliteit van de ruimte. Kwalitatief hoogstaande werklocaties zijn een belangrijke vestigingsfactor voor bedrijven. Er zijn momenteel nog teveel locaties die te wensen overlaten. Dat moet anders.

Het juiste bedrijf op de juiste plek

Ondernemers willen de beste plek voor hun onderneming. Hoe kunnen we hen dan winnen voor de metropoolregio? Aan welke ruimte is behoefte? En hoe koppelen we dit aan voldoende en verantwoorde energie, bereikbaarheid en de toenemende woningbouwopgave? Aan de hand van dit soort vragen brengt de MRDH advies uit aan de Provincie Zuid-Holland. Want dáar worden de uiteindelijke besluiten genomen over de ontwikkeling van nieuwe en bestaande werklocaties.

In zowel steden als in omliggende dorpen verkennen we voortdurend de toekomstbestendigheid van detailhandel, bedrijventerreinen en kantorenlocaties. Zo houden we goedoverzicht op vraag en aanbod van werklocaties. Het zorgt er ook voor dat we scherpe adviezen uitbrengen en versnippering tegengaan.

Samen met de Provincie Zuid-Holland werken we vervolgens aan het realiseren van gebieden waar wonen en werken gecombineerd zijn. De vraag hiernaar wordt steeds groter. Vaak gaat het om werklocaties met beperkte (milieu)hinder en een bescheiden

hoeveelheid vrachtverkeer. We richten ons hierbij op zowel grootstedelijke locaties, als op meer landelijke locaties in de metropoolregio. De focus ligt op de werklocaties met grote regionale impact.

Aanpak

Hoe gaan we aan het werk?

- Uitvoering van regionale strategie werklocaties.

Doel

Stimuleren van groen en recreatie als vestigingsfactor

De noodzaak om vooral stedelijk te bouwen betekent juist dat je de omliggende regio groen en bereikbaar moet houden en daar is veel voor te zeggen. Groene gebieden zijn de longen van een stad, met enorme economische waarde. Ze bieden ruimte voor recreatie en groen wonen. Dat draagt bij aan het (internationale) vestigingsklimaat van onze regio en trekt werknemers én bedrijven. Daarnaast draagt is het dienstenclusters Recreatie en Toerisme (in de periode 2005 tot 2017) één van de grootste aanjagers van de werkgelegenheidsgroei in Zuid-Holland met een gemiddelde jaarlijkse groei van 2,2%.

> **Bekendheid van groengebieden is net zo belangrijk als de bereikbaarheid. Meer bezoek leidt tot meer bestedingen in de vrijetijdseconomie.**

Netwerk voor vrijetijdseconomie en toerisme

Onze regio heeft veel te bieden: twee grote binnensteden, talloze historische dorps- en stadskernen, afwisselende polderlandschappen en kilometers duin, strand en zee. De kunst is om meer bezoekers daarvan te laten genieten en tegelijkertijd de rust en ruimte te behouden. Bereikbaarheid is belangrijk maar ook bekendheid van de gebieden. Gemeenten en de provincie Zuid-Holland zijn aan zet voor het creëren van bekendheid en het vergroten van ruimtelijke kwaliteiten. Binnen de MRDH-samenwerking kunnen gemeenten kennis delen en gezamenlijk optrekken, maar bijvoorbeeld ook elkaar een zetje te geven als het nodig is. Denk bijvoorbeeld ook aan het letterlijk en figuurlijk verbinden van onze recreatieve vaarroutes en recreatiegebieden op Voorne Putten, aan de zuidkant van Rotterdam, in Midden-Delfland en aan de kust bij Westland, Den Haag en Wassenaar. Deze ontwikkeling koppelen we aan de verstedelijking.

Aanpak

Hoe gaan we aan het werk?

- Inzichtelijk maken van kansen en mogelijkheden in onze regio op het gebied van vrijetijdseconomie.
- Stimuleren van netwerkvorming en bieden van ondersteuning aan gemeenten die werken aan vrijetijdseconomie en toerisme.

Concept

Doel

Samen voortvarend werken aan woningbouw, bereikbaarheid en werklocaties

De grootste vraag naar nieuwe woningen ligt in het stedelijke gebied van de regio. Vanuit die behoefte hebben acht gemeenten, langs de spoorlijn Leiden – Dordrecht, zich georganiseerd in de Verstedelijkingsalliantie. Zij richten zich specifiek op dertien beeldbepalende, binnenstedelijke woningbouwlocaties nabij Hoogwaardig OV. De focus ligt hierbij op de wisselwerking tussen wonen, werken, bereikbaarheid en duurzaamheid. Hoe verhouden deze zich tot elkaar in de plannen? En hoe kunnen ze elkaar versterken? In de Verstedelijkingsalliantie heeft de MRDH een ondersteunde rol. Deze nieuwe, integrale manier van ontwikkelen is ook wat het Rijk beoogt, onder meer in de opzet van het nieuwe Mobiliteitsfonds.

Mobiliteitsfonds: extra geld voor infra

Het kabinet heeft het voornemen om een Mobiliteitsfonds op te zetten. De bekostiging van de noodzakelijke investeringen in infrastructuur is een grote opgave, waarbij de gemeenten, het Rijk en andere partners hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Het huidige, sectorale infrastructuurfonds voldoet niet meer aan de eisen die gesteld worden door de toekomstige grote integrale ontwikkelopgaven. Die constatering wordt breed gedeeld. Niet de modaliteit staat centraal, maar de mobiliteit. Het mobiliteitsfonds moet hier een oplossing bieden. De MRDH zal, samen met provincie en gemeenten actief meewerken aan de totstandkoming en invulling van dit fonds, waarbij ook actief gezocht wordt naar innovatieve vormen van financiering en bekostiging.

Met ontwikkeling van de dertien locaties van de Verstedelijkingsalliantie zijn we er nog niet. Ook andere locaties in de regio zijn nodig om de groei van woon- en werklocaties op een gebalanceerde wijze te kunnen realiseren. Waar dit mogelijk is binnen bebouwde gebieden nabij bestaande infrastructuur, wil de MRDH graag ondersteunen bij de uitwerking en realisatie van deze plannen. Bijvoorbeeld bij bestaande HOV-verbindingen zoals in Capelle aan den IJssel, Nissewaard of Vlaardingen. Vervolgens voeren we de plannen uit vanuit onze verantwoordelijkheid voor bereikbaarheid en economisch vestigingsklimaat. Denk aan lokale bereikbaarheidsprojecten, het op orde brengen van OV-knooppunten of het uitbreiden van het OV-netwerk en het ontbrekende stuk viersporigheid tussen Delft en Schiedam.

Aanpak

Hoe gaan we aan het werk?

- Ondersteuning bieden bij het maken van een samenhangende aanpak en planning voor wonen, werken, bereikbaarheid en duurzaamheid per woningbouwlocatie van de Verstedelijkingsalliantie.
- Gemeenten die vergelijkbare locaties (mogelijkheid tot verdichting in bestaand stedelijk of dorpsgebied, nabij bestaande infrastructuur) hebben, biedt de MRDH dezelfde ondersteuning aan als aan de gemeenten in de Verstedelijkingsalliantie.

Ambitie
Verbeteren Bereikbaarheid

Bereikbaarheid is essentieel voor het benutten van de potentie van de metropoolregio. Het versterkt de agglomeratiekracht. De uitdaging is om te werken aan bereikbaarheid zonder de leefbaarheid negatief te beïnvloeden. Deze ambitie is in 2016 ook uitgewerkt in de bestuurlijk vastgestelde Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid (UAB). De UAB sluit naadloos aan op deze strategische agenda. Het uitvoeringsprogramma wordt nu gerealiseerd.

Met de auto zijn de belangrijkste economische toplocaties in de metropoolregio vanuit een groot deel van de Randstad bereikbaar binnen 45 minuten. Reizigers in het openbaar vervoer (OV) en fietsers hebben meer tijd nodig. Het verschil tussen de manieren van reizen is groot. Te groot. Tenzij er iets gebeurt.

Gemiddeld aantal inwoners dat de economische toplocaties binnen 45 minuten kan bereiken:

Fiets	OV	Auto
902.000	1.007.000	4.290.000

Om meer toplocaties en banen te bereiken, moet het OV belangrijker worden. Uiteraard in samenhang met de ontwikkeling van woningbouw en werklocaties (zie: Versterken Stad en Omgeving). De fiets speelt daarin ook een steeds grotere rol. Gebruik van de fiets in combinatie met het OV verdubbelt de bereikbaarheid tussen wonen en werk in 45 minuten. Bij gebruik van de elektrische fiets kan de bereikbaarheid van het aantal banen met 40% toenemen. Voor automobilisten gaat het vooral om verbetering van de betrouwbaarheid van een rit: het inschatten van de reisduur.

Concept

De groei van het gebruik van het OV, tussen 2010 en 2017 gemiddeld 3% per jaar, overstijgt alle verwachtingen. Dat is een positieve ontwikkeling, maar de huidige capaciteit is op termijn niet toereikend. Het maakt het noodzakelijk de toekomstige groei versneld in goede banen te leiden.

De mobiliteitstransitie waar we middenin zitten, moet leiden tot de vereiste CO_2-reductie van 30% en verbetering van de leefbaarheid en attractiviteit van de regio (zie: 'Versterken Stad en Omgeving'). Optimaal OV en de fiets dragen daaraan bij, net zoals innovaties in techniek. Denk aan automatisch vervoer, het in pelotons laten rijden van vrachtwagens (platooning) en de verschuiving van bezit naar dienstverlening (Mobility as a Service).

Met de verkeersveiligheid gaat het niet goed. Het aantal slachtoffers daalt niet meer en er is een toename van eenzijdige ongevallen met fietsers. Er is nieuwe inzet voor veilige infrastructuur nodig, samen met een gecoördineerd handhavingsoffensief en educatie.

Het verbeteren van bereikbaarheid gaat niet perse over nieuwe infrastructuur. Het draait vooral om de vraag hoe we met de bestaande infrastructuur versnelling en kwaliteitsverbetering voor elkaar krijgen. In combinatie met het stimuleren van ander mobiliteitsgedrag is hier nog veel mogelijk. Dit geldt zeker voor automobilisten.
De gemeenten zijn aan zet. Het Rijk en andere partners moeten ook hun verantwoordelijkheid pakken. De MRDH faciliteert samenwerkingen en biedt financiële ondersteuning waar het kan. Vijf doelen geven de richtingen aan.

Doel

Verbeteren bereikbaarheid toplocaties en banen

Stip op de horizon is om in 2025 een verbetering van de bereikbaarheid van minimaal 10% te realiseren via het OV, de fiets en ketenmobiliteit. Hoe? Door onder meer de snelheid en frequentie van het OV op te schroeven. Ook moet de kwaliteit verbeteren en - waar nodig - de vervoerscapaciteit worden uitgebreid.

Gemak en snelheid dient de mens

Op papier klinkt het eenvoudig: woningen en arbeidsplaatsen zo dicht mogelijk bij elkaar óf te bereiken via Hoogwaardig OV en de fiets. De praktijk is weerbarstiger. Uitbreiding en verbetering van het OV-netwerk is alleen kostenefficiënt mogelijk als werk, wonen, mobiliteit en energie meer in elkaars verlengde liggen.

Daarom vertaalt de MRDH de strategische opgave in concrete maatregelen, zoals een versnellingspakket voor de tramlijnen en in de uitbreiding van R-Net.

Mensen willen maximaal 45 minuten naar hun werk reizen. Voor snelle, frequente verbindingen zijn ze bereid om wat verder te lopen of naar een halte of station te fietsen. We moeten dan ook investeren in de routes naar OV-haltes, in fietsinfrastructuur en in fietsparkeren.

Ketenmobiliteit betekent dat reizigers tijdens een reis makkelijk de fiets, auto en OV kunnen combineren. Daar hebben we een slag in te maken. Niet alleen met P+R-voorzieningen en fietsparkeren, maar ook via de bereikbaarheid, ruimtelijke kwaliteit en

belevingswaarde. Voor de fiets zijn er nog onbenutte mogelijkheden. De realisatie van attractieve Metropolitane fietsroutes biedt bijvoorbeeld volop kansen.

Aanpak

Hoe gaan we aan het werk?

- Maatregelenpakket maken voor OV, fiets en ketenmobiliteit.
- Uitbreiding R-Net, te beginnen op Voorne-Putten, het Westland en tussen Zoetermeer en Delft/Rodenrijs.
- Verkenningen uitvoeren naar regionale Schaalsprong Mobiliteit CID/ Binckhorst en naar een nieuwe oeververbinding in de regio Rotterdam inclusief Algeracorridor Krimpen aan den IJssel – Capelle aan den IJssel.
- Gebiedsuitwerking Zoetermeer concretiseren, inclusief verbetering verbinding tussen Zoetermeer en Rotterdam.
- Vervangen van de laatste oude trams in de regio Den Haag door trams met 20% extra capaciteit en het aanpassen van de infrastructuur en de realisatie van een nieuwe tramremise.
- Verhoging van de capaciteit van RandstadRail tussen Den Haag Centraal en Leidschenveen en het aanleggen van een keerspoor bij Pijnacker-Zuid.
- Realisatie van viersporigheid bij Schiedam Centrum en afspraken maken over de realisatie van viersporigheid tussen Schiedam en Delft-Zuid.
- Realisatie van een hoogwaardig en veilig Metropolitaan Fietsroutenetwerk, te beginnen met zes routes in het gebied tussen Den Haag, Zoetermeer, Rotterdam, Delft, Maassluis en Westland.

Doel

Verbetering kwaliteit en efficiency OV

Ongeveer 80% van het beschikbare budget van de MRDH wordt besteed aan de exploitatie en beheer en onderhoud van het OV. Dat komt neer op zo'n €400 miljoen per jaar. Het is een wettelijke taak van de MRDH om ervoor te zorgen dat bus, tram en metro dagelijks kunnen rijden. Een belangrijke opgave daarbij is om de efficiency van het OV te verhogen. Dat betekent: meer reizigers kunnen vervoeren met hetzelfde aanbod én het beheer en onderhoud efficiënter uitvoeren. Hierdoor dalen de kosten per reiziger en de houdt de MRDH middelen over om terug te investeren in nieuw OV. Het verhogen van de snelheid van het OV is hierin belangrijk. Dit leidt tot kortere reistijden, minder inzet van materieel en personeel en uiteindelijk extra reizigers.

Concessies aan vervoersbedrijven

De MRDH is opdrachtgever van het regionale openbaar vervoer in de 23 gemeenten. Hiervoor verleent de MRDH concessies aan vervoersbedrijven met subsidies voor de exploitatie, beheer en onderhoud. Een concessie is het exclusieve recht om onder bepaalde voorwaarden openbaar vervoer uit te voeren in een gebied. De concessies voor tram en metro zijn verleend aan de RET en HTM. De concessies voor bus zijn verleend aan RET, EBS en HTMbuzz. Daarnaast is de concessie voor de Parkshuttle Rivium verleend aan Connexxion.

Concept

Onderhoud en innovatie

MRDH zoekt naar innovatieve manieren van beheer en onderhoud, het reduceren van energieverbruik en het toepassen van nieuwe technieken (zoals automatisch rijden). We willen bovendien vraag en aanbod veel beter op elkaar aan laten sluiten. Voor locaties en tijdstippen waar de vervoersvraag te klein is voor regulier openbaar vervoer zijn we op zoek naar lokale mobiliteitsoplossingen. Ketenvoorzieningen en maatwerkvervoer zijn voor de hand liggende alternatieven. Ook voor het OV op de first en last mile wordt gezocht naar oplossingen op maat. Samen met gemeenten willen we de combinatie van openbaar vervoer en doelgroepenvervoer onderzoeken. Waar het OV juist te druk is, in de ochtendspits in de grote steden bijvoorbeeld, kan een ander OV-tarief leiden tot ander reisgedrag.

Versnellingsprogramma OV

Het versnellingsprogramma van tram en bus in Rotterdam en Den Haag moet zorgen voor kortere reistijden op bestaande tram- en buslijnen. Naast een betere bereikbaarheid en verhoging van efficiency, voorkomt het ook onnodige uitgaven aan materieel.

Tarievenbeleid

Nieuwe tarieven zorgen voor nieuw reisgedrag. Vraag en aanbod wordt daardoor beter op elkaar afgestemd.

Voor het OV op de first en last mile wordt gezocht naar oplossingen op maat. Samen met gemeenten willen we de combinatie van openbaar vervoer en doelgroepenvervoer onderzoeken, te beginnen op Voorne-Putten.

Samen met vervoerders zoekt de MRDH naar het verder optimaliseren van het beheer en onderhoud. Het stimuleren van innovaties in het OV op gebied van beheer en onderhoud, kwaliteit en duurzaamheid maakt hier nadrukkelijk onderdeel van uit.

Aanpak

Hoe gaan we aan het werk?

- Realiseren van kortere reistijden op bestaande tram- en buslijnen in Den Haag en Rotterdam.
- Vernieuwing tarievenbeleid (waaronder tariefdifferentiatie) om reizigers gerichter gebruik te laten maken van het openbaar vervoer.
- Starten van innovaties door vervoerders op het gebied van kostenreductie, het verhogen van de bezettingsgraad en verduurzaming.

Concept

Doel

Betrouwbaar op weg

Een robuust en betrouwbaar samenhangend wegennetwerk is voor de metropoolregio een must. In het bijzonder voor de Mainport en de Greenport. Daarnaast moeten de wegen voldoen aan de doorstromings- en betrouwbaarheidseisen uit de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid.

Wegwerkzaamheden

Het hoofdwegennet krijgt een forse impuls met de realisatie van enkele grote projecten in de regio (zoals A16 Rotterdam, Blankenburgverbinding en A4 Passage, Poorten en Inprikkers). De betrouwbaarheid van het wegennet krijgt ook de nodige aandacht. Reistijdverliezen ontstaan steeds vaker op de aansluitingen van het hoofdwegennet (HWN) met het onderliggend wegennet (OWN), waar betrouwbaarheid onder de maat is.

Door maatregelen te treffen waar nu al knelpunten spelen of waar deze op (korte) termijn worden verwacht, komt er meer samenhang in het wegennetwerk. In het MIRT-onderzoek 'Bereikbaarheid Rotterdam Den Haag' is onderzocht waar toekomstige knelpunten in het netwerk ontstaan en hoe deze kunnen worden opgelost. Op basis van een aantal aanbevelingen zijn verkenningen opgestart. De opgave voor het wegverkeer op de Brienenoordcorridor wordt onderzocht in de eerder genoemde verkenning oeververbinding regio Rotterdam. De opgaven op Voorne-Putten en in het Westland worden onderzocht in parallelle gebiedsuitwerkingen. Deze verkenningen gaan leiden tot besluitvorming over de uitvoering van maatregelen.

Tot slot zetten we het gezamenlijke innovatieve verkeersmanagement via 'Bereik!' door. Er blijft bijzondere aandacht voor de afstemming van wegwerkzaamheden (zoals het onderhoudsprogramma van Rijkswaterstaat) en evenementen.

Aanpak

Hoe gaan we aan het werk?

- Verbeteren van de doorstroming op vijf aansluitingen van het HWN-OWN.
- Afronding van de verkenning oeververbinding regio Rotterdam en afspraken maken over het vervolg.
- Afronding van de gebiedsuitwerkingen, Greenportcorridor 3.0 Westland en Voorne-Putten, en afspraken maken over het vervolg.
- Het innovatieve verkeersmanagement via Bereik! wordt doorgezet met gebruik van nieuw instrumentarium, zoals intelligente verkeerslichten en InCar-informatie.

Doel

Versnellen van innovatie in mobiliteit

Nieuwe technologie zal grote betekenis hebben voor onze toekomstige bereikbaarheid. Innovatie speelt hierin een sleutelrol. Het maakt toekomstige ontwikkelingen en vervoerssystemen efficiënter, rendabeler en duurzamer. Eén invalshoek is het inspelen op technische en organisatorische vernieuwing, zoals automatisch vervoer en de mogelijkheden van big data. Een andere is om vanuit innovatie de potentie van nieuwe mobiliteitsdiensten te herkennen. We gaan vaart maken met mobiliteitsinnovatie, dat is de enige manier om de tijd vooruit te zijn.

Concept

Intelligente systemen

Kunstmatige intelligentie, de technologie waarmee machines, software en apparaten zelfstandig problemen oplossen op basis van verkregen data, maakt het mogelijk om bestaande infrastructuur op efficiënter te gebruiken. Een voorbeeld hiervan is een kolonne vrachtwagens die zonder chauffeur de weg op kan (platooning). Of de Parkshuttle op het Rivium in Capelle aan den IJssel. Intelligente verkeerslichten (Talking Traffic) en gerichte reisinformatie zijn ook op de nieuwste technieken gebaseerd. Er is nog veel terrein te winnen. Denk alleen al aan het verzamelen van data over parkeren, snelheden en incidenten; een schat aan informatie, die innovatie in mobiliteit nog meer stimuleert.

Aanpak

Hoe gaan we aan het werk?

- Slimmer verkeersysteem “Talking Traffic” realiseren voor auto, fiets, ov, en vrachtverkeer.
- Het stimuleren van Mobility as a Service (MaaS), in combinatie met deelfietsen en auto’s.
- Automatisch Vervoer introduceren op meerdere locaties in de regio, zoals de shuttle bij het Haga Ziekenhuis in Den Haag, Leidsenhage in Leidschendam-Voorburg en op de campus van de TU Delft.
- Honderd ‘geplatoonde’ vrachtauto’s per dag laten rijden in 2021.

Doel

Verhogen verkeersveiligheid

De MRDH-samenwerking streeft naar nul verkeersslachtoffers. Het aantal verkeersslachtoffers neemt echter weer toe. In 2017 zijn er in de metropoolregio 51 doden en 4.061 gewonden gevallen. Om dit getal omlaag te brengen is meer nodig dan alleen verkeerseducatie. Fietsers zijn kwetsbaarder dan ooit. En de infrastructuur is niet veilig. We moeten daarom investeren in de infrastructuur waar de risico’s het grootst zijn en serieus werk maken van handhaving.

In de hoogste versnelling

Actieve stimulering van verkeerseducatie in het onderwijs en voorlichting voor kwetsbare doelgroepen zetten we door. Ook werken we de risicogestuurde aanpak van infrastructuur uit, te starten met het regionaal fietsnetwerk. De verbetering van de handhaving zetten we nadrukkelijk op de agenda van politie, Openbaar Ministerie en de driehoeksoverleggen in de regio.

Aanpak

Hoe gaan we aan het werk?

- Samen met alle wegbeheerders een verbeterprogramma opstellen voor de belangrijkste veiligheidsrisico's in het wegennet, in lijn met het nationale Strategische Plan Verkeersveiligheid 2030.
- Verkeershandhaving krijgt structurele aandacht van de politie en andere handhavers.
- De ambities van het meerjarenprogramma "Maak van de nul een punt" worden gerealiseerd.
- Alle basisscholen doen mee aan het verkeersveiligheid- en verkeerseducatieprogramma School op Seef.

Ambitie
Veranderen Energie

De energietransitie wordt met de dag urgenter. Ook onze regio moet de komende jaren stappen zetten om de CO_2-uitstoot fors te verminderen. In 2017 werd 9% van de vraag naar energie in de metropoolregio duurzaam in de regio opgewekt. Maar het percentage moet fors omhoog als we willen voorzien in de toenemende vraag naar nieuwe, schone energie.

De Rotterdamse haven speelt een sleutelrol in de regionale en ook internationale energievoorziening. Het gebied is in transitie. De nadruk ligt op schone en efficiënte logistiek, circulaire productie en duurzame energie. Zo blijft de haven een centrum van bedrijvigheid en werkgelegenheid.

Onze tuinbouw is koploper in de energietransitie met grote investeringen in geothermie. De Greenport West Holland wil de eerste klimaatneutrale Greenport in Nederland zijn. Hier vinden prachtige initiatieven plaats. Behalve kassen worden ook woonwijken met aardwarmte verwarmd. Bijvoorbeeld in Pijnacker-Nootdorp, waar 60 hectare glastuinbouw, een zwembad, een school en 470 appartementen duurzaam worden verwarmd met aardwarmte.

Nieuwe woningen en kantoren worden niet meer aangesloten op het aardgas. De grote opgave voor de regio is om bestaande gebouwen een alternatief te bieden voor het Groningse aardgas. Dat alternatief moet betaalbaar, betrouwbaar, schoon en veilig zijn. Er wordt in de metropoolregio op verschillende plekken gekeken naar hoe dit in woonwijken ingevuld kan worden. De wijk Palenstein in Zoetermeer en de wijk Holy in Vlaardingen zijn hier voorbeelden van.

Concept

Windenergie, zonne-energie, brandstofcellen en transportleidingen... het zijn bolwerken van innovatie, hightech-apparatuur en technisch vernuft. Wie gaat die transitie in goede banen leiden? We moeten ervoor waken dat er genoeg gekwalificeerde vakmensen zijn en blijven. Daarom investeert de metropoolregio in fieldlabs en campussen die daar aan meehelpen.

Twee doelen helpen mee om de komende jaren de verandering van een fossiele regio naar een duurzame regio waarmaken.

Doel

Minder CO_2-uitstoot bij verkeer

Het terugbrengen van de CO_2-uitstoot is een speerpunt in het mobiliteitsbeleid. In 2025 moet de CO_2-uitstoot door verkeer 30% lager zijn dan in 2016. Dit vraagt om een brede waaier aan maatregelen van het Rijk, de regio en gemeenten. De MRDH en de gemeenten werken samen aan het opstellen en uitvoeren van een Actieplan CO_2-reductie, zoals emissieloos OV en schoner en minder autoverkeer.

Op naar een emissieloos OV

Stapsgewijs voeren de HTM en de RET 100% emissieloos busvervoer in. In 2025 rijdt ruim de helft van alle bussen bij de HTM en de RET emissieloos. In 2030 rijden alle bussen zonder uitstoot. Een eerste stap daarin zijn hybride en elektrische bussen. Er worden op zoveel mogelijk daken van stations en remises zonnepanelen geplaatst. Ook wordt er met een pilot getest of waterstofbussen kunnen worden ingezet. Waterstof tanken kan nu in Albrandswaard. Bij succes hopen we op een toename van waterstofstations in de regio.

Schoner en minder autoverkeer

Om 30% CO_2-reductie te halen, is naast emissieloze bussen een groot aantal extra maatregelen nodig. Eén daarvan is dat binnensteden worden bevoorraad met uitstootvrije voertuigen. Ook worden er meer laadpalen voor elektrische auto's geplaatst. Duurzaam aanbesteden is het uitgangspunt. Ook het bouwen van nieuwe woningen en werklocaties in de buurt van OV-knelpunten scheelt CO_2-uitstoot. Slim bouwen remt bovendien de groei van het autoverkeer. Het Rijk speelt hierin ook een belangrijke rol.

Ook worden andere maatregelen onderzocht, zoals het betalen voor gebruik van een voertuig in plaats van bezit. Dit kan een zeer effectieve maatregel zijn om autogebruik te ontmoedigen in gebieden waar goede vervoersalternatieven zijn. De maatregel biedt veel ruimte voor maatwerk en kan plaatsgebonden worden ingevoerd. Zo blijft ook op plaatsen waar geen goed alternatief voor de auto is de bereikbaarheid goed.

Gemeenten zijn in de meeste gevallen aan zet om maatregelen uit te voeren. Waar dit mogelijk is en van meerwaarde is gebeurt dit samen.

Aanpak

Hoe gaan we aan het werk?

- Voor 2030 alle bussen 100% emissievrij.
- Zonnepanelen plaatsen op daken van stations en remises.
- Vormen van een netwerk en bieden van ondersteuning aan gemeenten die werken aan de maatregelen van het Actieplan CO_2-reductie.

Doel

Meer regionale samenwerking bij de energietransitie

De energietransitie gaat over gemeentegrenzen heen. Daarom is het zaak dat de aanpak zoveel mogelijk met elkaar samenhangt en afgestemd wordt. Samen met de provincie Zuid-Holland en de vier waterschappen in de regio stellen de gemeenten een Energiestrategie op voor de regio Rotterdam Den Haag (Regionale Energiestrategie, RES) op. Naast overheidspartijen, zijn partijen zoals het Havenbedrijf, de Greenport West-Holland, energie- en netwerkbedrijven en woningcorporaties betrokken. Door de energieopgave op regionale schaal uit te werken, wordt vraag en aanbod van energie beter op elkaar afgestemd. Er ontstaat zo een duidelijker beeld van de economische perspectieven voor de ontwikkeling van duurzame bronnen.

Elkaar helpen met kennis

Met de juiste kennis en ervaring is een versnelling van de energietransitie mogelijk. Kennisdeling is dan ook een belangrijke succesfactor. Zo zijn er gemeenten die veel ervaring hebben met aardwarmtebronnen. En er zijn gemeenten die deze kennis hard nodig hebben. Hetzelfde geldt voor het delen van kennis over verduurzaming van kantoren- en bedrijventerreinen. Of over energiezuinige mobiliteitsoplossingen voor een wagenpark. Het energienetwerk van de 23 gemeenten is het ideale platform om kennis te delen en inspiratie op te doen.

Warmte gebruiken

Het unieke van de metropoolregio is de grote vraag naar warmte en het potentieel aan beschikbare restwarmte en geothermie dat daarin kan voorzien.

Wist je dat...

Restwarmte en geothermie

Het potentiële aanbod van restwarmte en geothermie is op de lange termijn naar verwachting drie keer zo groot als de vraag.

De regionale schaal is geschikt om vraag en aanbod van die warmte goed bij elkaar te brengen. In de haven van Rotterdam is veel industriële restwarmte beschikbaar. Vanuit andere delen van de regio kan warmte uit geothermieputten worden getransporteerd. Ook hier biedt de netwerkwerkfunctie van de MRDH en de 23 samenwerkende gemeenten de mogelijkheid om kennis te delen, ervaringen uit te wisselen en samen projecten uit te werken.

Concept

Regionale Energiestrategie

De MRDH heeft bij het opstellen van de Regionale Energiestrategie een ondersteunende rol. Deze bestaat uit het faciliteren van de overleggen, verbindingen leggen binnen de MRDH met andere dossiers en het ter beschikking stellen van haar netwerk. Gemeenten zijn bij de lokale energieopgaven verantwoordelijk voor het realiseren van projecten.

Aanpak

Hoe gaan we aan het werk?

- De schaal van de regio gebruiken om vraag en aanbod van restwarmte en geothermiewarmte aan elkaar te verbinden.
- Vormen van een netwerk en bieden van ondersteuning aan gemeenten die werken aan de energietransitie.

“Vernieuwen, versterken, verbeteren, veranderen. Zo hebben we, de 23 metropoolgemeenten, onze ambities verwoord. Het zijn woorden die om daden vragen. Werkwoorden. Dit is ook wat er moet gebeuren; aan de slag.”

Aan het werk!

Je kunt plannen verwoorden. Je kunt ze verbeelden. Als ze maar niet op de plank blijven liggen. Dat is een gemiste kans.

Voor deze strategische agenda is er urgentie om samen te werken over bestuurlijke grenzen heen. De digitalisering van de economie, het vastlopen van vervoer door de toenemende verstedelijking, het uitgeput raken van fossiele brandstoffen en de zorg om de klimaatsverandering. We leven in een tijdperk van verandering.

Lef en creativiteit zijn nodig om het tij te keren. Preciés de karaktertrekken van onze regio. Ze zorgden ervoor dat onze havenindustrie er een van wereldformaat werd. En onze tuinbouw op alle continenten furore maakt. Met kennistechnologie hebben we goud in handen. De metropoolregio ligt beneden zeeniveau, maar met watermanagement behoren we tot de top van de wereld. En onze organisaties voor internationaal juridische zaken staan mondiaal in de schijnwerpers. Daarbij blijven we oog houden voor ons unieke landschap. We zijn een stedelijke regio aan zee met een groen hart.

Vernieuwen, versterken, verbeteren, veranderen. Zo hebben we, de 23 metropoolgemeenten, onze ambities verwoord. Het zijn woorden die om daden vragen. Werkwoorden. Dit is ook wat er moet gebeuren; aan de slag.

Nieuwe economie komt tot stand als we nieuwe initiatieven in fieldlabs en campussen omarmen en verder brengen. Samenwerken aan betere bereikbaarheid van onze bestaande en nieuwe woon- en werkgebieden. Gezamenlijk onderzoek en actie is nodig om de noodzakelijke energietransitie tot stand te brengen en de groei van steden te faciliteren. Die actiegerichtheid moeten we elkaar voor blijven houden.

Overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen: zoek de verbinding en smeed coalities. Want samenwerken maakt sterker. Dan halen we uit de metropoolregio wat erin zit. In het belang van de mensen die hier - nu en in de toekomst – wonen, werken, leven. We zijn ervan overtuigd en we gaan het laten zien: onze regio is een regio waar we trots op mogen zijn.

Aan het werk dus!

Concept

Concept

Contact
Westersingel 12
3014 GN Rotterdam

Telefoon: 088-5445100
E-mail: informatie@mrdh.nl

www.mrdh.nl

Redactie
Harold Joëls
Storyliner
www.storyliner.nl

Ontwerp
Rick Schuttinga
=ontworpen
www.isontworpen.nl

Eerste versie, december 2018

© MRDH
informatie@mrdh.nl
www.mrdh.nl

Auteursrecht voorbehouden. Gehele of gedeeltelijke overneming of reproductie van de inhoud van deze uitgave is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van MRDH.